

Revisionsrapport Styrning av primärvårdens arbete med psykisk ohälsa

Dnr 01318-2020

Förslag till beslut

Regionstyrelsen beslutar att:

1. Ge regiondirektören i uppdrag att återkoppla om vidtagna åtgärder för att förbättra styrning, kontroll och uppföljning av arbetet med psykisk ohälsa inom primärvården.
2. Lägga revisionsrapporten till handlingarna.

Yttrande till beslutsförslaget

Regionstyrelsen konstaterar att det finns behov av förbättrad styrning, kontroll och uppföljning inom primärvårdens arbete med psykisk ohälsa och kommer att beakta revisionens rekommendationer i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Sammanfattning

Regionstyrelsen har tagit del av revisionens granskning av hur primärvården styr sitt arbete med psykisk ohälsa. Den samlade bedömningen är att regionstyrelsens styrning inte är helt ändamålsenlig och att det finns behov av att utveckla och åtgärda konstaterade brister. Revisionen vill uppmärksamma regionen på att otydlighet i mål- och uppföljning leder till svårigheter att bedöma om verksamheten bedrivs på ett ekonomisk tillfredsställande sätt samt att den interna kontrollen inte är helt tillräcklig. Regiondirektören redogör för pågående och planerade åtgärder för att säkerställa en positiv utveckling inom området.

Ärendet

Revisorerna har granskat styrning, kontroll och uppföljning av arbetet med psykisk ohälsa i primärvården.

Revisorerna har utifrån sina iakttagelser lämnat följande rekommendationer:

- Att regionstyrelsen tydliggör primärvårdens uppdrag
- Att regionstyrelsen säkerställer att tydliga mål finns
- Att regionstyrelsen säkerställer att de planer, program, strategier och riktlinjer som styr är kända och tillämpade
- Att regionstyrelsen säkerställer att tillräckliga resurser avsätts
- Att regionstyrelsen säkerställer att primärvårdens uppföljningsarbete gällande psykisk hälsa utvecklas för att ge en tillräcklig bild av resultatet inom området

Regiondirektörens kommentarer

Regiondirektören har tagit del av revisionens granskning av hur primärvården styr sitt arbete med psykisk ohälsa och kommer att beakta revisionens rekommendationer i det fortsatta utvecklingsarbetet. Åtgärder och resultat kommer att återkopplas till regionstyrelsen.

De brister i regionstyrelsens styrning och kontroll av arbetet med psykisk hälsa som framkommer i revisionsrapporten är delvis redan kända inom regionen. Förbättringsarbete pågår eller är planerat kring flera berörda områden. Detta arbete ryms exempelvis inom det omfattande omställningsarbete som pågår, i arbetet mot en god och nära vård och i riktade insatser inom området psykisk hälsa. En del av detta arbete framkommer inte i revisionsrapporten och en del var inte känt när revisionsrapporten skrevs.

Säkerställande av tydliga mål sker på flera nivåer. I regionens strategiska plan 2020-2022 anger regionfullmäktige den strategiska inriktningen, de strategiska målen med beskrivningar samt ger särskilda uppdrag. Regionfullmäktige har fördelat uppdragen och målen på ansvarig nämnd. Den strategiska inriktningen preciseras per nämnd i Finansplan 2020-2022. Regiondirektören har i uppdrag att genomföra inriktningen och återkomma med förslag på bland annat ny lednings- och stabsorganisation, uppdaterade riktlinjer för ledning och styrning samt att förtydliga primärvårdens uppdrag och effektivisera dess organisation.

För att tydliggöra primärvårdens uppdrag har ett underlag för ett standardiserat uppdrag för primärvården (med möjlighet till lokala anpassningar för hälsocentralerna) tagits fram. Detta arbete är i uppstartsfas och syftar till att säkra att en samlad och jämlik vård kan erbjudas till patienter, oavsett vart i länet de bor. Utifrån uppdragen prioriterar regionen frågor som har bäring mot psykisk ohälsa och en mer övergripande styrning och uppföljning vad gäller primärvårdens engagemang i psykisk ohälsa.

Den pågående pandemin har i viss mån fördröjt arbetet med att genomföra planerade åtgärder som identifierats för att förbättra den psykiska hälsan i Norrbotten. Pandemin har dock påskyndat införandet av digitala arbetssätt och behandlingsmodeller, vilka fortsatt behöver tillvaratas och utvecklas.

Inom området tidiga och tillgängliga insatser sker satsningar mot alla åldersgrupper inom primärvården, barn- och ungdomshälsan, vuxenpsykiatri och barn- och ungdomspsykiatri. Fortsatt utveckling av beroendevården och implementering av psykosociala team pågår.

Sedan barnkonventionen blev lag den 1 juni 2020 ska barnrättsperspektivet på både kort och lång sikt beaktas i beslutsprocesser och vid verksamhetsplanering. Alla barn ska ha samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras. Barnets bästa används som vägledning i alla frågor som rör barn.

Samarbetsformer och ansvarsfördelning

Handläggningsöverenskommelsen (HÖK) är en överenskommelse inom Region Norrbotten samt mellan en eller flera enheter hos andra aktörer som kommun, skola och polis. I handläggningsöverenskommelsen beskrivs övergripande ansvarsfördelning inom ett definierat medicinskt område, exempelvis psykisk ohälsa hos barn och unga. Vid delat ansvar definierar överenskommelsen även ansvarsfördelning för respektive enhet/klinik/division/myndighet.

Det finns behov av översyn av ansvarsfördelning och samarbetsformer mellan primärvård och specialistpsykiatri. Arbetet kommer att initieras när nya driftsorganisationen går i drift från 1 april.

Utifrån en länsgemensam analys och handlingsplan för psykisk hälsa i Norrbotten fokuseras arbetet på att i ett långsiktigt perspektiv minska självmorden i länet. Bedömningen är att Norrbotten behöver intensifiera arbetet och att det ska ske tillsammans med kommunerna, relevanta aktörer i civilsamhället och blåljusmyndigheterna.

Andra exempel på lokala arbeten i länet är samordning av resurser, tidiga insatser i samverkan för unga, upprättande av lokala överenskommelser mellan socialtjänst och psykiatri samt att inrätta familjecentraler i några kommuner.

Digitala lösningar

1177.se utgör grunden för de flesta digitala möten och behandlingar som regionen erbjuder. Där går det att söka information, ringa och fråga om stöd och vid behov lotsas vidare till rätt vårdnivå och/eller digitala tjänster.

Exempel på digitala lösningar:

- Digitalen psykisk ohälsa – Chattfunktion för alla åldrar. Vid behov fördjupad psykiatrisk bedömning och/eller direktremiss till rätt vårdnivå.
- UMO – Digital ungdomsmottagning i Piteå som även nås via Blå Appen.
- Att hantera oro vid Covid – 19. Självhjälpsprogram som nås via 1177, Stöd och behandlingsplattformen.
- IGBT: Sömn, Smärta och Ångest iGBT. Nytt är att ett iGBT-program mot depression och ångest kommer att vara tillgängligt från januari 2021 via stöd och behandlingsplattformen (preliminärt datum).
- Att hantera oro vid Covid – 19. Självhjälpsprogram som nås via 1177, Stöd och behandlingsplattformen.
- Läkarbesök via video – patienten kommer till vårdinrättning på hemorten. Läkare från specialistpsykiatri arbetar med Telepsykiatri.

Uppföljning

SKR har tagit fram nationella indikatorer för arbetet mot en god och nära vård. De mål som passar in i regionens arbete införs nu succesivt i regionens planer. Detta ger en möjlighet till jämförelser nationellt bland annat inom området psykisk hälsa.

Utifrån handlingsplanen för psykisk hälsa har en aktivitetsplan upprättats för åren 2020-2025. Den länsgemensamma arbetsgruppen har fått i uppdrag att utarbeta mätbara indikatorer. Målet är att uppföljning ska ske ur verksamhets- och patient/brukarperspektiv. Ekonomisk uppföljning av tilldelade medel följs upp och redovisas till Sveriges Kommuner och Regioner årligen.

Uppföljning sker även i dialog med Folkhälsomyndigheten och med Socialstyrelsen, som är nya aktörer i området psykisk hälsa och har i uppdrag att stödja och följa upp hur medlen har använts.

Beslutsförslagets påverkan avseende jämställdhet

Beslutet bedöms inte ha någon påverkan på jämställdheten mellan kvinnor och män, flickor och pojkar.

Bilagor:

Revisionsrapport Styrning av primärvårdens arbete med psykisk hälsa

Protokollsutdrag skickas till:

Regionens revisorer

Verksamhetsdirektör

Divisionschefer Närsjukvård

Divisionschef Länsjukvård